

V Bruselu dne 18.5.2021
COM(2021) 252 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Globální přístup k výzkumu a inovacím

Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě

Globální přístup k výzkumu a inovacím

Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě

1. ÚVOD

Pro blahobyt občanů a budoucích generací bude mít zásadní význam mobilizace výzkumných pracovníků a inovátorů z celého světa. Více než kdykoliv předtím musíme rozvinout přeshraniční spolupráci na vývoji inovativních řešení spravedlivé ekologické a digitální transformace, která bude v souladu s cíli udržitelného rozvoje¹ a podpoří odolnost, prosperitu, konkurenceschopnost a ekonomický a sociální blahobyt Evropy.

Evropská unie je díky svým politikám a programům v oblasti internacionalizace výzkumu a inovací² významnou hnací silou. Vzájemná otevřenost, volná výměna idejí a společná tvorba řešení jsou nezbytné k získávání a rozvoji základních znalostí a představují klíčové součásti dynamického inovačního ekosystému.

Otevřenost ve spolupráci, kterou se vyznačuje činnost EU, se však uskutečňuje ve změněném globálním prostředí. Ostatní významné mocnosti v oblasti vědy nyní vynakládají na vědu v procentech hrubého domácího produktu více než EU, zvyšuje se geopolitické napětí a jsou zpochybňována lidská práva a základní hodnoty, jako je akademická svoboda. Některé země v rostoucí míře usilují o dosažení vedoucího postavení v oblasti technologií prostřednictvím diskriminačních opatření a často využívají výzkum a inovace účelově k získání globálního vlivu a společenské kontroly. Je třeba posílit prosperitu a hospodářskou konkurenceschopnost EU, avšak také její schopnost pořizovat nezávisle důležité technologie a služby, které jsou bezpečné a zabezpečené, a poskytovat je svým občanům.

V reakci na současné globální trendy by EU měla jít příkladem a prosazovat pravidla založená na multilateralismu³ a usilovat o vzájemnou otevřenost ve spolupráci v oblasti výzkumu a inovací, aby usnadnila globální reakci na globální výzvy, a o výměnu osvědčených postupů. Měla by sledovat své cíle týkající se otevřené strategické autonomie⁴ a současně přizpůsobit svou bilaterální spolupráci se třetími zeměmi v určitých oblastech.

V tomto sdělení proto Komise představuje novou strategii, která:

- opětovně potvrzuje závazek EU jít příkladem v zachování otevřenosti v mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací a současně prosazuje rovné podmínky a reciprocitu založenou na základních hodnotách,

¹ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

² *Zaměření mezinárodní spolupráce EU v oblasti výzkumu a inovací a její posílení: Strategický přístup* (COM(2012) 497); viz také zprávy z roku 2014 (COM(2014) 567), z roku 2016 (COM(2016) 657) a z roku 2018 (SWD(2018) 307, příloha 10) o provádění strategie mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací.

³ *Posílení příspěvku EU k multilateralismu založenému na pravidlech* (JOIN(2021) 3).

⁴ Dlouhodobý a průřezový pohled na posílení otevřené strategické autonomie Evropy poskytne také zpráva Komise o strategickém výhledu z roku 2021.

- posiluje vedoucí úlohu EU v podpoře mnohostranných partnerství v oblasti výzkumu a inovací s cílem zajistit nová řešení ekologických, digitálních, zdravotních, sociálních a inovačních výzev.

Tento globální přístup by se měl provádět:

- přizpůsobením dvoustranné spolupráce EU v oblasti výzkumu a inovací tak, aby byla slučitelná s evropskými zájmy a hodnotami a aby upevnila otevřenou strategickou autonomii EU,
- mobilizací vědy, techniky a inovací k urychlení udržitelného a inkluzivního rozvoje a přechodu na odolné, znalostní společnosti a ekonomiky v zemích s nízkými a středními příjmy,
- prostřednictvím iniciativ založených na přístupu „tým Evropa“, které kombinují opatření EU, jejich finančních institucí a členských států v zájmu co nejvyšší účinnosti a dopadu naší činnosti.

Bude sloužit rovněž jako vodítko při naplňování mezinárodního rozměru nového programu EU pro civilní výzkum a inovace Horizont Evropa a zajišťování synergií s ostatními programy EU, zejména Nástrojem pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa.

2. OPĚTOVNÉ POTVRZENÍ ZÁVAZKU EU TÝKAJÍCÍHO SE MEZINÁRODNÍ OTEVŘENOSTI A ZÁKLADNÍCH HODNOT V OBLASTI VÝZKUMU A INOVACÍ

Aby podpořila globální otevřenost a výměnu vědeckých poznatků, měla by EU zvýšit svou přitažlivost jakožto centrum špičkového a intenzivního výzkumu a inovací. Vědecký výzkum vzkvétá díky svobodě myšlení, rozvoji kritického myšlení, argumentace na základě důkazů a odmítání odvolávání se na autoritu. Evropská unie by proto měla výzkumným pracovníkům a inovátorům i nadále nabízet demokratické, inkluzivní a podpůrné prostředí bez politického vměšování, které hájí akademickou svobodu a možnost výzkumu motivovaného zvědavostí při respektování a ochraně Listiny základních práv EU.

Měla by zajistit, aby se technologie vyvíjely ve prospěch jednotlivců a společností, bez autoritářství a při dodržování přísných etických norem a lidských práv. Mimoto by EU měla jít příkladem při poskytování inovačního ekosystému založeného na pravidlech, který chrání práva duševního vlastnictví, jež jsou vymáhána prostřednictvím nezávislého systému soudnictví. Ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví by měly přispívat k přenosu, podpoře a šíření technologických inovací způsobem napomáhajícím sociálnímu a ekonomickému blahobytu.

K posílení hodnotových řetězců EU v oblasti dlouhodobého výzkumu a inovací by EU měla současně své výzkumné pracovníky a inovátory vybízet k tomu, aby přispívali ke globálním inovačním ekosystémům a aby je využívali. Měla by rovněž dále podporovat spolupráci na

rozvoji lidského kapitálu prostřednictvím odborné přípravy a mobility výzkumných pracovníků, zejména akcí „Marie Curie-Sklodowska“⁵.

Aby si udržel vedoucí postavení, bude program EU v oblasti výzkumu a inovací i nadále otevřený světu. To znamená, že do převážné části programu Horizont Evropa se budou moci zapojit účastníci z celého světa bez ohledu na místo usazení nebo bydliště. Ve většině případů bude EU financovat účast právních subjektů se sídlem v zemích s nízkými a středními příjmy, aby podpořila rozvoj jejich výzkumných a inovačních kapacit, a to v součinnosti s Nástrojem pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci.

Přidružení třetích zemí k programu Horizont Evropa umožní jejich občanům a organizacím podílet se na činnostech obecně stejným způsobem jako občané a organizace z členských států EU⁶. Díky přidružení k programu Horizont Evropa může EU a její partneři sladit cíle výzkumné a inovační politiky, sdružovat zdroje, sdílet náklady a získat vzájemný přístup k poznatkům a know-how, talentům a odborným znalostem, k výzkumné infrastruktuře a novým trhům pro inovátory. Jako potvrzení závazku EU k mezinárodní otevřenosti nabízí nyní program Horizont Evropa přidruženým zemím z celého světa, které sdílejí evropské hodnoty a mají silný vědecký, technický a inovační profil, možnost se k programu připojit.

Současně a v zájmu posílení úlohy EU ve spolupráci založené na pravidlech a hodnotách zajištěním konzistentnosti mezi vnějšími výzkumnými a inovačními politikami EU a jejich členských států budou základní hodnoty a zásady mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací projednány se zahraničními partnery. Diskuse se uskuteční především v rámci Fóra EVP pro transformaci, jako součást posíleného Evropského výzkumného prostoru⁷, a budou se řídit evropským Paktem pro výzkum a inovace, který bude představen v roce 2021.

Evropská unie by spolu se svými zahraničními partnery měla usilovat o společné porozumění níže uvedeným otázkám a jejich promítnutí do praxe:

Akademická svoboda Akademická svoboda, integrita a institucionální autonomie jsou páteří univerzit a vysokoškolských institucí v EU. Evropská unie a její členské státy by měly tyto společné základní hodnoty prosazovat a chránit na mezinárodní scéně a dohlížet na dodržování zásad Bonnské deklarace o svobodě vědeckého výzkumu⁸ ve vztahu ke třetím zemím.

Etika a integrita výzkumu Rychlý rozvoj nových technologií vyžaduje průběžné vyhodnocování stávajících přístupů k řešení etických výzev a zajištění technologických inovací zaměřených na člověka. Evropská unie by měla na mezinárodní úrovni nadále

⁵ https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/node_en.

⁶ K předchozímu programu Horizont 2020 byly přidruženy a zájem o přidružení k programu Horizont Evropa vyjádřily tyto země: Albánie, Arménie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Faerské ostrovy, Gruzie, Island, Izrael, Moldavsko, Norsko, Severní Makedonie, Srbsko, Švýcarsko, Tunisko, Turecko a Ukrajina. Dále bude na základě dohody o obchodu a spolupráci přidruženo Spojené království a zájem o přidružení projevil Maroko a Kosovo*.

⁷ *Nový EVP pro výzkum a inovace* (COM(2020) 628).

⁸ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf.

podporovat Evropský kodex chování pro integritu výzkumu a Globální kodex chování pro výzkum v prostředí s nedostatkem zdrojů. Prostřednictvím evropských sítí pro etiku a integritu rozšíří své mezinárodní dialogy a podpoří světové konference o integritě výzkumu⁹.

Rovnost žen a mužů, rozmanitost a inkluzivnost V souladu se strategií Komise pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025¹⁰ a agendou EU pro genderovou rovnost a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU¹¹ by EU měla do mezinárodní spolupráce začleňovat a integrovat genderový rozměr. Prostřednictvím dialogu se třetími zeměmi by měla ve výzkumu a inovacích na celosvětové úrovni podporovat rovněž genderovou vyváženost a rovnost žen a mužů, inkluzivnost a rozmanitost v širším smyslu¹².

Otevřená data a otevřená věda Zajištění co největší otevřenosti, standardizace a interoperability výzkumných dat přináší prospěch EU i celému světu, pokud tak činí i ostatní země a regiony. Evropská unie by měla pokračovat v podpoře subjektů a platforem, jako je aliance výzkumných údajů (Research Data Alliance) a Výbor pro data Mezinárodní rady pro vědu, jakož i úsilí organizací OECD, OSN a skupiny G7. Všeobecným cílem je zajistit, aby byly datové soubory dohledatelné, přístupné, interoperabilní a opakovaně použitelné. EU bude podporovat také mezinárodní dosah evropského cloudu pro otevřenou vědu.

Normy Vedoucí úloha EU jakožto subjektu stanovujícího globální normy by se měla upevnit také rozšířením její role v mezinárodní spolupráci v oblasti prenormativního a standardizačního výzkumu.

Tvorba politik založená na důkazech Evropská unie a její členské státy zaujaly přední místo v tvorbě politik založené na důkazech. Své poznatky a zkušenosti s využitím vědy při tvorbě politik by měly sdílet a měly by se angažovat v globálních sítích.

Kromě toho výraznější zaměření na vědu a techniku v zahraniční a bezpečnostní politice v podobě „**vědecké diplomacie**“ by EU pomohlo uplatnit měkkou sílu a sledovat účinněji naše ekonomické zájmy a hodnoty, vyhovět potřebám a zájmům partnerských zemí a využít silné stránky EU jakožto mocnosti v oblasti výzkumu a inovací.

V roce 2021 by měla EU v koordinaci s členskými státy Fóra EVP pro transformaci¹³ vypracovat zásady mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací a následně je prosazovat v mnohostranném dialogu s partnerskými zeměmi a na mezinárodních fórech.

⁹ Se zapojením mezinárodních organizací, jako je Světová zdravotnická organizace a Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu.

¹⁰ *Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025* (COM(2020) 152 final).

¹¹ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/swd_2020_284_en_final.pdf.

¹² Politický program Unie rovnosti nad rámec genderové rovnosti je vytyčen v těchto strategiích a rámcích: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 (COM(2020) 565 final), Strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025 (COM(2020) 698 final), Strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů (COM(2020) 620 final), Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 (COM(2021) 101 final).

¹³ Nový EVP pro výzkum a inovace (COM(2020) 628).

3. PŘEHODNOCENÍ GLOBÁLNÍHO PŘÍSTUPU EU K VÝZKUMU A INOVACÍM: SMĚŘOVÁNÍ K ROVNÝM PODMÍNKÁM A RECIPROCITĚ

Úsilí EU o podporu vzájemné otevřenosti na celosvětové úrovni může být ohroženo geopolitickým napětím v době hospodářské transformace. Soupeření o vedoucí postavení v technologiích motivuje některé třetí země k přijímání restriktivních či diskriminačních opatření, která jsou nespravedlivá vůči inovátorům, společnostem, a zejména začínajícím podnikům z EU. Zahraniční vměšování může zároveň ohrozit integritu a autonomii, na nichž jsou výzkumné a inovační systémy v EU založeny.

Z těchto důvodů je třeba přístup EU přehodnotit, aby byly lépe chráněny její zájmy, hodnoty a odborné znalosti, posílena její odolnost a současně zachována široká otevřenost ke spolupráci.

V souladu s nedávno navrženým nařízením o řešení rušivých vlivů zahraničních subvencí a aktualizovanou průmyslovou strategií¹⁴ by EU měla důrazněji prosazovat rovné podmínky a reciprocitu v respektování základních hodnot a zásad, ochraně využívání práv duševního vlastnictví a podpoře spravedlivých inovačních ekosystémů nenarušovaných nepřiměřenými pravidly nebo zahraničními subvencemi. Opatření by se měla zaměřit na stanovování otevřených norem, nediskriminační státní dotace a neexistenci protekcionistických právních předpisů.

Těmto tématům by se EU měla věnovat na mezinárodních fórech, jako je Světová obchodní organizace a Světová organizace duševního vlastnictví. V případě potřeby by měla také jednat přímo se třetími zeměmi, a to prostřednictvím různých dialogů a jednání, jež probíhají na základě příslušných dohod, jako jsou dohody o přidružení podle rámcového programu, dohody EU o vědeckotechnické spolupráci¹⁵ se třetími zeměmi a obchodní a investiční dohody EU, včetně Dohody TRIPS WTO¹⁶.

Mimoto má Komise v úmyslu sjednat jménem Unie cílené plány pro spolupráci v oblasti výzkumu a inovací se třetími zeměmi se silnou výzkumnou a inovační základnou. Tyto plány, které budou nezávaznými nástroji, by měly jednoznačně stanovit rámcové podmínky, které mají obě strany podle očekávání splňovat, a určit milníky a harmonogramy jejich realizace. Pokračování a rozšíření dvoustranné spolupráce v budoucnu by EU měla podmínit konkrétním pokrokem v plnění cílů stanovených v plánech, sledovaným přímo na místě.

V čl. 22 odst. 5 nařízení o programu Horizont Evropa je mimoto stanoveno, že pracovní program může omezit účast na činnostech programu Horizont Evropa v případě odůvodněné potřeby chránit strategické prostředky¹⁷, zájmy¹⁸, autonomii¹⁹ nebo bezpečnost EU²⁰. V těchto

¹⁴ COM(2021) 223 final; COM(2021) 350 final.

¹⁵ V současnosti existují dohody o vědeckotechnické spolupráci mezi Evropskou unií a Alžírskem, Argentinou, Austrálií, Brazílií, Čínou, Egyptem, Chile, Indií, Japonskem, Jižní Afrikou, Jordánskem, Kanadou, Koreou, Mexikem, Marokem, Novým Zélandem, Ruskem, Spojenými státy americkými, Švýcarskem, Tuniskem a Ukrajinou.

¹⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

¹⁷ Například citlivá infrastruktura ve vlastnictví EU, jako jsou družice Galileo nebo Copernicus, jejichž narušení by znamenalo nemožnost zachovat jejich funkci, což by mělo na EU značný dopad.

výjimečných a odůvodněných případech by EU mohla omezit účast v programu na právní subjekty usazené pouze v členských státech nebo na právní subjekty usazené v konkrétních přidružených či jiných třetích zemích. Pracovní program může také omezit účast právních subjektů usazených v Unii nebo v přidružené zemi přímo nebo nepřímo ovládaných nepřidruženými třetími zeměmi.

Jakákoli omezení by se měla vždy uplatňovat způsobem stanoveným právními předpisy EU a měla by respektovat závazky EU z mezinárodních dohod. Měla by být výjimečná a řádně odůvodněná a umožňovat, aby byly programy zpravidla otevřené.

Komise navrhuje konzultovat s členskými státy na příslušných fórech, jak zajistit, aby EU a její členské státy sladily svůj přístup k dosažení otevřené strategické autonomie v daných oblastech výzkumu a inovací přizpůsobením své mezinárodní spolupráce konkrétním politickým zájmům.

Zároveň Komise jako preventivní opatření navrhuje, aby se náležitě využívala ustanovení nařízení o programu Horizont Evropa k dalšímu zmírnění rizik, jež ohrožují zájmy EU, jako jsou rizika spojená s využitím výsledků v nepřidružených třetích zemích (čl. 39 odst. 6), s převodem vlastnictví výsledků (čl. 40 odst. 4) nebo s dohodami o bezpečnosti uzavřenými se třetími zeměmi (čl. 20 odst. 1).

Kromě toho hodlá Komise předložit pokyny týkající se postupu v případě zahraničního vměšování zaměřeného na výzkumné organizace a vysokoškolské instituce v EU. Účelem pokynů bude bránit základní hodnoty zaručením akademické svobody, integrity a institucionální autonomie a chránit studenty, výzkumné pracovníky a inovátory a klíčové výsledky výzkumu před zahraničními aktéry využívajícími nátlak, kamufláž, podvody nebo korupci.

V souladu s akčním plánem pro duševní vlastnictví²¹ předloží Komise také kodex pro inteligentní využívání duševního vlastnictví²². Cílem bude zvýšit povědomí univerzit, výzkumných organizací a podniků o významu řízení znalostí a duševního vlastnictví v mezinárodním prostředí.

¹⁸ To zahrnuje ofenzivní i defenzivní zájmy stanovené EU v různých oblastech její vnější politiky, prosazování základních práv a hodnot nebo ochranu práv duševního vlastnictví.

¹⁹ Jak je uvedeno v přezkumu obchodní politiky, otevřená strategická autonomie zahrnuje i) odolnost a konkurenceschopnost s cílem posílit hospodářství EU; ii) udržitelnost a spravedlnost odrážející potřebu odpovědného a spravedlivého jednání EU a iii) asertivitu a spolupráci založenou na pravidlech s cílem ukázat, že EU upřednostňuje mezinárodní spolupráci a dialog, ale také připravenost bojovat proti nekalým praktikám a v případě potřeby sledovat své zájmy s použitím autonomních nástrojů.

²⁰ Evropská bezpečnost zahrnuje například ochranu EU před vnějšími nebo vnitřními hrozbami a týká se třeba ochrany a odolnosti kritické infrastruktury, jako jsou energetické infrastruktury, data a sítě, včetně pozorování a sledování vesmíru a družicové komunikace v rámci státní správy, vůči systémovým rizikům a hybridním hrozbám.

²¹ *Maximální využití inovačního potenciálu EU – Akční plán pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU* (COM(2020) 760).

²² *Nový EVP pro výzkum a inovace* (COM(2020) 628).

V neposlední řadě pak, aby se zajistilo, že EU bude moci reagovat na globální krize nezávisle, a aby se zmírnilo riziko závislosti na třetích zemích v oblasti civilní bezpečnosti, měla by EU posílit také své odvětví civilní bezpečnosti, a to tak, že zaujme k výzkumu a inovacím v oblasti bezpečnosti ambiciózní a na schopnosti zaměřený přístup.

EU by měla:

- usilovat o schválení cílených bilaterálních plánů s upřednostňovanými partnerskými třetími zeměmi se silnou výzkumnou a inovační základnou, v nichž bude přijat společný závazek stanovit rámcové podmínky, jež zajistí rovnost podmínek a prosazování společných hodnot.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- v roce 2021 vypracovat a šířit pokyny k řešení zahraničního vměšování, které se zaměřuje na výzkumné organizace a vysokoškolské instituce v EU, a
- do konce roku 2022 představit kodex pro inteligentní využití duševního vlastnictví v mezinárodním kontextu s cílem zvýšit povědomí univerzit, výzkumných organizací a podniků.

4. SPOJENÍ CELOSVĚTOVÉHO ÚSILÍ KE SPOLEČNÉMU ŘEŠENÍ GLOBÁLNÍCH VÝZEV

Pandemie COVID-19 přinesla světu důležitý poznatek, který by se měl stejně tak uplatňovat na změnu klimatu, krizi v oblasti biologické rozmanitosti a jiné globální výzvy: odhalila nerovnosti ve zranitelnosti jednotlivých zemí, prokázala nemožnost udržet šíření nákazy v mezích státních hranic a ukázala nutnost i nevyužitý potenciál spolupráce ve společném zájmu. Hospodářská krize způsobená pandemií nabízí také jedinečnou příležitost k „obnově k lepšímu“ se zaměřením se na udržitelnost v rámci zeleného oživení.

Evropská unie by proto měla v návaznosti na spolupráci založenou na pravidlech a hodnotách, kterou navrhuje, dále usilovat o užší spojení zemí z celého světa v mnohostranných partnerstvích v oblasti výzkumu a inovací zaměřených na hledání řešení globálních výzev, jako je změna klimatu, krize v oblasti biologické rozmanitosti, znečištění, vyčerpání zdrojů nebo infekční onemocnění, a to mimo jiné i v krizových situacích²³, a umožňujících ekologickou a digitální transformaci.

Mnohostranná partnerství v oblasti výzkumu a inovací by se měla inspirovat úspěšnými modely, jako je Celoatlantická aliance pro výzkum oceánu²⁴. Aliance je výsledkem úsilí vědecké diplomacie, jež spojuje vědce, tvůrce politik a zúčastněné strany z veřejného i soukromého sektoru v zájmu lepšího porozumění a správy Atlantského oceánu. V návaznosti na stávající úsilí nebo prostřednictvím nových iniciativ by měla mít mnohostranná partnerství různé formy podle svého zaměření a cílů. Mohla by sahat od neformálních ujednání mezi

²³ *Humanitární činnost EU: nové výzvy, stejné zásady* (COM(2021) 110).

²⁴ <https://allatlanticocean.org>.

partnery za účelem koordinace nezávislých investic do klíčových oblastí po partnerství umožňující sdružování zdrojů v rámci společných iniciativ.

4.1 Směrování globálního úsilí ke spravedlivé ekologické transformaci

Jako světový lídr, který je odhodlán stát se do roku 2050 prvním klimaticky neutrálním blokem ve světě, bude EU pokračovat v usměrňování mezinárodního úsilí a společně se svými mezinárodními partnery, zejména hlavními světovými ekonomikami a hlavními producenty skleníkových plynů, bude řešit problémy životního prostředí. Mezinárodní spolupráce na poli klimatologie a vědy o životním prostředí je klíčová pro tvorbu fakticky podložených politik, jež pomohou klimatickou krizi a krizi biodiverzity řešit a přizpůsobit se jim. Měla by se zaměřit i na vývoj čistých technologií podle Pařížské dohody a Zelené dohody pro Evropu a v souladu se zásadou „významně nepoškozovat“. K dosažení těchto cílů přispívají klíčové strategické směry programu Horizont Evropa, které zahrnují opatření v oblasti klimatu a snižování emisí, boj proti zhoršování životního prostředí, řešení znečištění, podporu oběhového hospodářství a spravedlivou transformaci. Naplňování těchto směrů bude probíhat prostřednictvím zvláštních výzkumných témat a partnerství, která jsou otevřená pro účast třetích zemí.

Aby si zajistila vedoucí postavení v ekologických technologiích, měla by EU kromě toho navazovat strategická partnerství s technologickými lídry a spolupracovat prostřednictvím světových fór, a současně podporovat přejímání ekologických norem EU po celém světě. Měla by tak činit prostřednictvím různých níže uvedených projektů a institucí.

Celoatlantická aliance pro výzkum oceánu K posílení mezinárodní spolupráce v oblasti námořního výzkumu a inovací a pro aktivní přispění k celosvětovým iniciativám, jako je desetiletí vědy o oceánech pro udržitelný rozvoj vyhlášené OSN na období 2021–2030, zvýší Komise podporu EU poskytovanou Celoatlantické alianci pro výzkum oceánu. Jako příklad celosvětového vedoucího postavení zůstane pro EU současně prioritou vědecký výzkum Arktidy.

Mise inovací²⁵ Jedná se o celosvětovou iniciativu 24 zemí a Evropské unie usilující o urychlení inovací v oblasti čisté energie, a tudíž prokázání celosvětového vedoucího postavení, pokud jde o ambice v oblasti klimatu, na 26. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Komise navrhuje rozšířit závazek EU týkající se Mise inovací rozšířením spolupráce na nové partnery, sladěním výzkumných programů, navázáním na silné stránky, jako je vodíková strategie²⁶, a posílením vazeb mezi příslušnými partnerstvími v rámci programu Horizont Evropa. V tomto ohledu řídí EU společně s Austrálií, Chile, Německem a Spojeným královstvím vymezení „mise Vodík“, která má být ohlášena na konferenci Mise inovací 2.0 v červnu 2021.

²⁵ Mise inovací (<http://mission-innovation.net/>) je celosvětová iniciativa vyhlášená v roce 2015 na 21. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, která usiluje o urychlení inovací v oblasti čisté energie. Evropská unie v současnosti předsedá jejímu řídicímu výboru.

²⁶ <http://mission-innovation.net/our-work/innovation-challenges/renewable-and-clean-hydrogen/>.

Skupina pro pozorování Země V roce 2021 zastává Komise funkci hlavního spolupředsedy této celosvětové sítě pro pozorování Země. Skupina pro pozorování Země je schopna spojit vlády a akademické instituce, poskytovatele údajů, podniky, technické pracovníky a občany za účelem vytvoření inovativních řešení globálních ekologických, společenských a zdravotních výzev, která vychází z pozorování Země.

Mezinárodní bioekonomické fórum Pod záštitou strategie pro biohospodářství bude Komise podněcovat inovativnější a konkurenceschopnější společnost účinně využívající zdroje, která sladuje zabezpečení potravin a výživy s udržitelným využíváním obnovitelných zdrojů pro průmyslové účely a zároveň zajišťuje ochranu životního prostředí. V rámci strategie EU „Od zemědělce ke spotřebiteli“²⁷ podpoří Komise celosvětovou spolupráci v oblasti zemědělského výzkumu v prioritních oblastech, jako je zdravá půda²⁸ a potravinové systémy²⁹, a vzhledem k summitu OSN o potravinových systémech v roce 2021 posoudí možnost vytvoření mezinárodní platformy pro vědecký výzkum potravinových systémů.

Evropská unie podporuje jak **Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC)**, tak **Mezivládní vědecko-politickou platformu pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES)**. Komise hodlá představit činnost EU na podporu klimatologie na 26. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, aby vyzdvihla úlohu EU jako hlavní hybné síly přechodu ke klimatické neutralitě a odolnosti vůči změně klimatu. Vzhledem k vzájemné závislosti mezi změnou klimatu a krizí v oblasti biologické rozmanitosti by EU měla podporovat synergie mezi IPCC a IPBES, a zohledňovat přitom i strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030.

Komise podpoří také činnost **Mezinárodního panelu pro zdroje**, jemuž spolupředsedá. Panel poskytuje poradenství v oblasti účinného využívání zdrojů a oběhového hospodářství, což má zásadní význam pro nový akční plán EU pro oběhové hospodářství, a to s cílem spustit fungování Globální aliance pro oběhové hospodářství a účinné využívání zdrojů³⁰ a přispívat k činnosti skupiny G7 a G20.

Nový evropský Bauhaus³¹ má za cíl učinit Zelenou dohodu pro Evropu³² kulturní, na člověka zaměřenou, inkluzivní a pozitivní konkrétní zkušeností pro všechny a urychlit udržitelnou ekologizaci výstavby. Bude na místní úrovni řešit nejnaléhavější výzvy, jež jsou společné EU i celému světu.

²⁷ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en.

²⁸ Zakládáním a podporou mezinárodních výzkumných konsorcií a účastí Komise v Globální alianci pro výzkum zemědělských skleníkových plynů.

²⁹ Food 2030: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/food-systems/food-2030_en.

³⁰ https://ec.europa.eu/environment/international_issues/gacere.html.

³¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_cs.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1596443911913&uri=CELEX:52019DC0640#>.

EU by měla:

- dále prohlubovat mezinárodní spolupráci v oblasti námořního výzkumu a inovací prostřednictvím mnohostranné Celoatlantické aliance pro výzkum oceánu a navázat na její úspěch, sdružit její výsledky a zdůraznit její rozměr od severního k jižnímu pólu,
- využít své vedoucí postavení v řízení Mise inovací k posílení multilaterální aliance a zaměřit mezinárodní inovační činnost na průlomové energetické technologie a iniciativy prokazující globální vedoucí postavení, pokud jde o cíle v oblasti klimatu a životního prostředí podle Zelené dohody pro Evropu.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- podporovat mnohostrannou spolupráci v oblasti výzkumné a inovační politiky pro spravedlivé a zdravé potravinové systémy šetrné k životnímu prostředí, zejména prostřednictvím Mezinárodního bioekonomického fóra, mezinárodních výzkumných konsorcií a Globální aliance pro výzkum zemědělských skleníkových plynů,
- v roce 2022 prostřednictvím iniciativy Nový evropský Bauhaus vytvořit mezinárodní platformu pro řízení znalostí, která bude šířit informace o normách, pokynech a možnostech financování, sloužit jako úložiště nápadů a k výměně osvědčených postupů a která se bude podílet na komunitním řízení.

4.2 Podpora digitální transformace

Digitální kompas 2030³³ bude usměrňovat úsilí EU při podpoře globálního přístupu k hlavnímu vývoji v oblasti technologií a regulace, včetně mezinárodní konektivity a norem. EU by měla podpořit mezinárodní přístup k důvěryhodným datovým tokům a současně prosazovat svůj model bezpečného otevřeného a odolného globálního internetu a sledovat ambiciózní cíle, pokud jde o přístup na trh. Spolupráce v oblasti výzkumu a inovací je jedním z nástrojů posílení digitálních partnerství s regiony z celého světa. Mezinárodní digitální partnerství by měla vést k větším příležitostem pro podniky v EU, k většímu elektronickému obchodu prostřednictvím bezpečných sítí, dodržování norem EU a základních práv a hodnot a k mezinárodnímu prostředí příznivému pro digitální transformaci zaměřenou na člověka.

Podporována budou mezinárodní digitální partnerství zabývající se těmito tématy: i) politika a předpisy zaměřené na člověka; ii) přizpůsobená a zdokonalená řešení pro digitální konektivitu; iii) posílená inovační partnerství s digitálními výzkumnými a inovačními ekosystémy; iv) větší zaměření na klíčové technologie, jako je umělá inteligence, blockchain, internet věcí, data velkého objemu, data z kosmických systémů, uplatňování digitálních technologií v ekologické transformaci, zdraví a vzdělávání, a výzkumná partnerství v těchto oblastech. Jedná se například o:

³³ *Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekády* (COM(2021) 118).

– společnou pracovní skupinu s Indií pro umělou inteligenci za účelem vytvoření společného základu pro spolupráci týkající se zvláštních případů použití a témat, jako je výzkum a inovace v oblasti etické umělé inteligence a normalizace,

– podporu zavádění širokopásmového připojení na západním Balkáně a v zemích Východního partnerství a projektů digitální konektivity se zeměmi evropského sousedství, Afrikou, Latinskou Amerikou, Indií a sdružením ASEAN, mimo jiné na podporu spojení výzkumného a inovačního úsilí,

– podporu zavedení prvků konektivity Digitální aliance s Latinskou Amerikou a Karibikem, a to na základě přímého spojení mezi Jižní Amerikou a Evropou pomocí optického kabelu (kabel BELLA).

Klíčovou úlohu ve výzkumu a inovacích pro digitální transformaci musí hrát soukromý sektor. Soukromý sektor bude přidružen ke strategickým iniciativám v zájmu zlepšení odborných znalostí EU v řadě digitálních strategických oblastí.

Mezinárodní digitální partnerství³⁴ poskytnou příležitost provádět společný výzkum, a to i prostřednictvím společných podniků pro otázky průmyslu, což posílí vedoucí postavení EU v oblasti vznikajících technologií, jako jsou sítě 6G nebo využití digitálních technologií v boji proti změně klimatu a při řešení problémů životního prostředí.

Mezinárodní digitální partnerství v oblasti výzkumu a inovací budou podporována rovněž prostřednictvím Digital 4 Development Hub³⁵ (D4D Hub), unijní globální platformy mnoha zúčastněných stran, která podporuje digitální transformaci zaměřenou na člověka. Platforma spojuje řadu digitálních iniciativ a prosazuje kombinování zdrojů EU, členských států a finančních institucí pomocí metody koordinovaného dopadu týmu Evropa. Bude mít regionální pobočky v Africe, Asii, Latinské Americe a Karibiku, jakož i v zemích východního sousedství EU a bude zahrnovat všechny příslušné zúčastněné strany z dotčených regionů.

EU by měla:

- posílit činnosti společného výzkumu, mimo jiné i v rámci společných podniků pro otázky průmyslu, na podporu vedoucího postavení EU v oblasti vznikajících technologií, jako jsou sítě 6G nebo využití digitálních technologií v boji proti změně klimatu a při řešení problémů životního prostředí,
- navázat silná mezinárodní digitální partnerství odpovídající čtyřem pilířům digitálního kompasu 2030.

³⁴ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/digital-partnerships_en.

³⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/team-europe-digital4development-hub-launched-help-shape-fair-digital-future-across-globe_en.

4.3 Posílení spolupráce v oblasti globálního zdraví

Pandemie COVID-19 ukázala, že EU a celý svět potřebují být mnohem lépe připraveny na šoky související se zdravím a jiné otřesy a také socioekonomickou odolnost vůči nim. V zemích s nízkými a středními příjmy a zemích zasažených konfliktem pandemie ještě více vyzdvihla nutnost lepšího systému zdravotní péče a připomněla potřebu koncepce celosvětové zdravotní bezpečnosti. Evropská unie využila svá silná mezinárodní partnerství k urychlení úsilí o poražení viru, zahájení globální reakce na koronavirus, díky níž se podařilo získat přísliby ve výši téměř 16 miliard eur, rozvoj datové platformy COVID-19³⁶ a vyhlášení manifestu výzkumu onemocnění COVID-19. Spolu se Světovou zdravotnickou organizací (WHO) a jejími zahraničními partnery sehrála EU hlavní roli také v založení Akcelerátoru přístupu k nástrojům proti COVID-19 (ACT-A)³⁷ a mechanismu COVAX³⁸. Obě iniciativy mají za úkol jít v čele výzkumu a rovnoměrné distribuce bezpečné a účinné diagnostiky, léčby a očkovacích látek proti onemocnění COVID-19. Kromě toho má vedoucí roli EU v globálním výzkumu a inovacích v oblasti zdraví ještě více upevnit Farmaceutická strategie pro Evropu³⁹, která může být přínosná pro pacienty po celém světě.

V návaznosti na tento úspěch a k upevnění svého vedoucího postavení pořádá Komise společně s Itálií, která v roce 2021 předsedá skupině G20, celosvětový summit o zdraví, který má zhodnotit globální reakci na pandemii COVID-19, včetně ACT-A, a zlepšit tak připravenost a reakci na současnou i potenciální budoucí pandemii. Jeho dalším cílem bude vypracovat a schválit soubor zásad další multilaterální spolupráce a společných opatření za účelem zabránění dalším globálním zdravotním krizím v budoucnu, a také přijmout společný závazek vytvořit zdravější, bezpečnější, spravedlivější a udržitelnější svět.

V této souvislosti by měla EU podporovat spolupráci mezi evropskými platformami pro klinická hodnocení, které jsou financovány z EU, a partnerstvími v rámci akcelerátoru ACT-A, zejména s cílem zajistit rychlé sdílení klinických důkazů pro posouzení možné léčby a vakcín. Díky tomu budeme lépe připraveni reagovat na nové varianty viru a schopni rychle dodat účinné vakcíny a léčbu v souladu se Strategii EU pro očkovací látky proti COVID-19⁴⁰ a Strategii EU pro terapeutika proti COVID-19⁴¹.

Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu zvýší Komise své závazky týkající se posílení systémů zdravotní péče, celosvětové zdravotní bezpečnosti, zlepšení přístupu k léčivým přípravkům a zdravotnickým produktům, zejména prostřednictvím výzkumu, inovací, budování kapacit a podpory místní výroby, přičemž základem strategie budou digitální inovace. Komise zaměří pozornost na výzkum a inovace týkající se onemocnění a témat představujících vysokou zátěž, jako jsou infekční a nepřenosné nemoci nebo zdraví matky a dítěte.

³⁶ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/digital-response-covid-19/news/european-covid-19-data-platform>.

³⁷ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator>.

³⁸ <https://www.who.int/initiatives/act-accelerator/covax>.

³⁹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/human-use/docs/pharma-strategy_report_en.pdf

⁴⁰ COM(2020) 245 final.

⁴¹ COM(2021) 355 final.

Komise naváže na globální aliance v oblasti zdraví, které již vznikly nebo k nimž se připojila v minulých letech, v klíčových oblastech, jako jsou vzácná onemocnění⁴², chronické nepřenosné nemoci⁴³, antimikrobiální rezistence⁴⁴ a personalizovaná medicína⁴⁵. Navrhla také podpořit Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních (EDCTP), které se zaměřuje na snížení individuální, společenské a ekonomické zátěže infekčních chorob souvisejících s chudobou v subsaharské Africe; výzkum významných ohnisek infekčních nemocí⁴⁶ a vývoj vakcín proti nově se objevujícím infekčním nemocem a přístup k těmto vakcínám⁴⁷.

Komise se také společně s Evropskou agenturou pro léčivé přípravky aktivně účastní iniciativ, které poskytují strategické směry a doporučení, a podporuje výměny a spolupráci mezi světovými regulačními orgány zaměřenou na výsledky farmaceutického výzkumu⁴⁸.

Tato mezinárodní partnerství budou posílena, podle potřeby i zapojením Světové zdravotnické organizace a jiných subjektů působících v oblasti globálního zdraví.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- přispět ke střednědobému a dlouhodobému programu v oblasti zdravotní bezpečnosti, připravenosti a posílení systémů zdravotní péče,
- podporovat spolupráci mezi evropskými platformami pro klinická hodnocení, které jsou financovány z EU, a partnerstvími v rámci Akcelerátoru přístupu k nástrojům proti COVID-19 (ACT-A) a sledovat cíle akcelerátoru ACT-A zlepšením přístupu k léčivým přípravkům a zdravotnickým produktům, zejména prostřednictvím výzkumu, inovací, vývoje a podpory digitálních nástrojů v oblasti zdraví a zvýšení místní výrobní kapacity v partnerských zemích,
- podpořit založení společného podniku globálního zdraví v rámci Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních, v jehož rámci bude EU spolupracovat s členskými státy, zeměmi přidruženými k programu Horizont Evropa a africkými zeměmi v boji proti infekčním onemocněním a mimořádným situacím v oblasti veřejného zdraví v subsaharské Africe.

⁴² Mezinárodní konsorcium pro výzkum vzácných onemocnění: <https://irdirc.org/about-us/vision-goals/>.

⁴³ Globální aliance pro boj proti chronickým onemocněním: <https://www.gacd.org/>.

⁴⁴ Iniciativa společného plánování týkající se antimikrobiální rezistence – partnerství pro antimikrobiální rezistenci v rámci iniciativy „Jedno zdraví“: <https://www.jpiaamr.eu/>.

⁴⁵ Mezinárodní konsorcium pro personalizovanou medicínu: <https://www.icpermed.eu/>.

⁴⁶ Globální spolupráce ve výzkumu připravenosti na infekční onemocnění: <https://www.glopid-r.org/>.

⁴⁷ Koalice pro inovace v připravenosti na epidemie: <https://cepi.net/>.

⁴⁸ Mezinárodní koalice regulačních orgánů pro léčivé přípravky: <http://icmra.info/>.

4.4 Podpora inovací

S neustále se zvyšující digitální konektivitou a gramotností se kdekoli na světě – od velkých měst po odlehle venkovské oblasti – objevují místní inovátoři, kteří spolu komunikují, sdílejí a napříč oblastmi společně vytvářejí řešení pro odstranění globálních problémů. K posílení a využití tohoto ohromného potenciálu a na podporu strategie EU pro propojení⁴⁹ by měla EU se zeměmi a regiony, které nabízejí vzájemnou otevřenost pro podnikání a investice, zřídit vzájemně prospěšná mezinárodní inovační partnerství sestávající ze sítí inkubátorů a akceleratorů. Měla by podpořit mimo jiné vytvoření tzv. programů hladkého přistání⁵⁰ a počáteční spolupráci mezi EU a třetími zeměmi, a tím doplnit mezinárodní rozměr evropských partnerství klastrů⁵¹ a iniciativy Start-up Europe⁵² a síť center EU pro digitální inovace. Tato partnerství, doplňující akce „Marie Curie-Sklodowska“, budou podporovat také mobilitu inovátorů oběma směry. Komise navrhuje rozšířit tato partnerství, která již fungují v Indii a Africe, na další regiony.

Aby evropské inovátory ještě více povzbudily k zapojení se do globálního inovačního ekosystému, služby Evropské rady pro inovace (ERI), jež napomáhají zakládání a rozvoji podniků, nabídnou podporovaným evropským začínajícím a rozvíjejícím se podnikům možnost účastnit se mezinárodních obchodních veletrhů. Zároveň, aby se dále zvýšila přitažlivost EU a její inovační kapacity, budou moci o podporu EIC požádat inovátoři ze zámoří, kteří chtějí založit začínající podnik v EU. Evropský inovační a technologický institut (EIT) kromě toho v cílových třetích zemích zahájí koordinovaná opatření svých znalostních a inovačních společenství.

5. PŘÍZPŮSOBENÍ SPOLUPRÁCE S PRIORITYMI ZEMĚMI A REGIONY

Evropská unie by měla spolupracovat se třetími zeměmi na základě diferencovaného a přizpůsobeného přístupu podle úrovně reciprocity, rovných podmínek a respektování základních práv a společných hodnot. Měla by zůstat silným a otevřeným partnerem a současně prostřednictvím náležitě zacílené spolupráce usilovat o zdokonalení vlastních odborných znalostí v klíčových nově vznikajících oblastech. Zároveň by se měla podílet na navrhování iniciativ na podporu zemí, které chtějí zdokonalit své výzkumné a inovační ekosystémy.

⁴⁹ JOIN(2018) 31.

⁵⁰ Program „hladké přistání“ je program šitý na míru začínajícím a rozvíjejícím se podnikům, který jim má pomoci při zkoumání nového ekosystému.

⁵¹ <https://clustercollaboration.eu/find-partners/beyond-europe>.

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe/>.

5.1 Posílení spolupráce s průmyslovými třetími zeměmi a rozvíjejícími se ekonomikami

Ačkoli se spolupráce s konkrétními zeměmi bude z velké části uskutečňovat v rámci mnohostranných globálních partnerství, měla by EU usilovat rovněž o posílení dvoustranné spolupráce s cílem zlepšit své znalosti a sdružovat zdroje, zejména v oblastech zájmu EU.

Spojené státy Spolupráce se Spojenými státy, s nimiž má EU společnou vysokou úroveň výzkumných a inovačních kapacit a společné hodnoty a zásady, zajišťuje spojení výzkumných pracovníků, inovátorů a nejlepších zařízení při hledání řešení globálních výzev. Zejména opětovné přijetí závazku Spojených států týkajícího se cílů v oblasti klimatu a posílení multilaterálního řádu nabízí příležitost obnovit vztahy v oblasti výzkumu a inovací. Společné sdělení „Nová agenda EU a USA pro globální změnu“⁵³ obsahuje řadu návrhů na spolupráci s USA, a zejména výzvu k vytvoření aliance ekologických technologií a zřízení nové Rady EU–USA pro obchod a technologie. V návaznosti na tento dokument navrhuje Komise rovněž prohloubit reciprocitu ve dvoustranné spolupráci a zvýšit úroveň koordinace a soudržnosti mezi investicemi EU a USA do výzkumu a inovací počínaje klimatickými, digitálními, energetickými, environmentálními a zdravotními výzvami.

EU by měla usilovat také o prohloubení své spolupráce s hlavními mocnostmi v oblasti vědy, jako jsou **Kanada, Japonsko, Jižní Korea, Singapur, Austrálie a Nový Zéland**, včetně posouzení nových možností užší spolupráce, jako je přidružení k programu Horizont Evropa.

Čína Jako mocnost v oblasti výzkumu a inovací představuje Čína pro EU partnera při řešení globálních výzev. Postavení Číny jako ekonomického konkurenta a systémového soupeře EU zároveň vyžaduje přehodnotit spolupráci v oblasti výzkumu a inovací. EU zahájila s Čínou jednání o společném plánu za účelem sjednání rámcových podmínek a hlavních zásad spolupráce s cílem dosáhnout rovných podmínek a reciprocity při současném respektování základních hodnot a přísných etických norem a norem vědecké integrity. Na tomto základě určí rovněž oblasti výzkumu, v nichž by mohla být spolupráce vzájemně přínosná, jako je klimatologie a ochrana biologické rozmanitosti, oběhové hospodářství, zdraví, potraviny, zemědělství, akvakultura a pozorování oceánů. Dosažení rovných podmínek a reciprocity bude podmínkou, aby se spolupráce s Čínou rozvinula.

EU financuje síť znalostí EU o Číně zaměřenou na výzkum a inovace, jež spojuje členské státy a EU za účelem diskuse a sdílení osvědčených postupů a strategií a dohodnutí společného přístupu. Současně by EU měla přijmout opatření k využití nového výzkumného a inovačního potenciálu Číny. Měla by vybízet univerzity a výzkumné instituce, aby při spolupráci s čínskými protějšky zajistily vyšší míru reciprocity a vzájemného prospěchu.

Indie V souladu s dokumentem *Strategické partnerství EU–Indie: plán do roku 2025* se v zájmu společného řešení globálních hrozeb a udržitelné modernizace zintenzivní spolupráce s Indií. Za priority se bude pokládat spolupráce v oblasti zdravotní péče, včetně odolnosti vůči

⁵³ JOIN(2020) 22 final.

zdravotním krizím, opatření ke spravedlivé ekologizaci ekonomiky a snaha o digitalizaci zaměřenou na člověka. Uvážena bude rovněž spolupráce na podporu partnerství EU–Indie v oblasti konektivity⁵⁴ se zaměřením na mobilitu výzkumných pracovníků a inovátorů a indo-pacifickou strategii, a to prostřednictvím opatření v oblasti modré ekonomiky, věnovaných například problematice odpadu v moři.

Rusko Spolupráce EU s Ruskem se zakládá na pěti Radou vytyčených a následně odsouhlasených zásadách, týkajících se zejména výzkumu a inovací, a na vhodnosti zachování mezilidských kontaktů. Zohledňuje priority politiky EU a její zájmy, potřebu větší reciprocity a rovných podmínek a respektování základních práv a hodnot.

5.2 Integrace spolupráce se zeměmi ESVO, západním Balkánem, Tureckem, zeměmi evropské politiky sousedství a Spojeným královstvím

Evropská unie by měla udělit zvláštní prioritu partnerům ve své bezprostřední blízkosti, mimo jiné i přidružením k programu Horizont Evropa.

Země ESVO/EHP Země ESVO/EHP sdílejí hodnoty EU a významně přispívají k evropskému výzkumu a inovacím. Podporují excelenci významnými investicemi do celosvětově nejlepších výzkumných organizací, spolupracují na společných projektech a vzhledem k úrovni integrace s EU přijímají a vysílají vysoký počet výzkumných pracovníků z EU a do EU.

Západní Balkán a Turecko Jednou z klíčových priorit EU je i nadále podpora stability a prosperity kandidátských zemí a potenciálních kandidátů. Evropská unie je odhodlána podporovat zejména provádění zvláštního programu inovací pro západní Balkán⁵⁵, a to i v rámci hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán⁵⁶. Účast v programech EU představuje důležitý prvek zapojení Turecka do politik a nástrojů EU, je-li to ve společném zájmu a v souladu s pokrokem s ohledem na celkový rámec jeho vztahů s EU.

Východní partnerství a jižní sousedství V souladu se společným sdělením o Východním partnerství⁵⁷ by cíle Východního partnerství po roce 2020 měly určit opatření v oblasti spolupráce v nadcházejících letech. Partnerství EU se zeměmi jižního sousedství⁵⁸ na základě obnoveného partnerství se zeměmi jižního sousedství a v něm obsaženého hospodářského a investičního plánu přispívá k podpoře růstu a prosperity prostřednictvím výzkumu a inovací. Mezinárodní spolupráce napomáhá přenosu technologií, inovacím a kooperativnímu výzkumu a vede k odolnějšímu a inkluzivnějšímu růstu, tvorbě udržitelných pracovních příležitostí,

⁵⁴ Ohlášeno na zasedání vrcholných představitelů EU a Indie dne 8. května 2021 – <https://www.consilium.europa.eu/media/49516/eu-india-connectivity-partnership-8-may-2.pdf>.

⁵⁵ Má být schválen na zasedání ministrů v květnu 2021.

⁵⁶ *Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán* (COM(2020) 641).

⁵⁷ *Politika Východního partnerství po roce 2020: Posilování odolnosti – Východní partnerství, které je přínosné pro všechny* (JOIN(2020) 7).

⁵⁸ *Obnovené partnerství se zeměmi jižního sousedství – Nová agenda pro Středomoří* (JOIN(2021) 2).

znalostní společnosti a ekonomice a zlepšení životního prostředí prostřednictvím iniciativ, jako je BlueMed⁵⁹.

Spojené království Účast Spojeného království v programu Horizont Evropa mu umožní zachovat si silné vazby s EU v oblasti výzkumu a inovací, jež vycházejí ze společných hodnot a dlouhé historie účasti Spojeného království v rámcových programech pro výzkum a inovace a v Evropském výzkumném prostoru.

5.3. Prohloubení partnerství EU s Afrikou, Latinskou Amerikou a ostatními regiony a zeměmi

Prizpůsobený přístup bude věnovat zvláštní pozornost spolupráci s Afrikou a současně naváže na stávající spolupráci s ostatními regiony a zeměmi⁶⁰.

Afrika V souladu se společným sdělením „Na cestě ke komplexní strategii pro Afriku“⁶¹ EU usiluje o zintenzivnění spolupráce s Afrikou v oblasti výzkumu a inovací. Účinné využívání vědy, techniky a inovací urychluje udržitelný a inkluzivní rozvoj a přechod ke znalostním společnostem a ekonomikám a posiluje lidský kapitál, zejména podporou mobility a odborné přípravy akademických a výzkumných pracovníků. K řešení těchto výzev, jejichž naléhavost se kvůli pandemii COVID-19 zvýšila, navrhuje EU řadu ambiciózních regionálních iniciativ.

Komise v úzké spolupráci s Komisí Africké unie navrhuje v rámci programu Horizont Evropa řadu iniciativ, které tvoří komplexní a ambiciózní „Africkou iniciativu“. Ta podpoří dohodu, jíž bylo dosaženo na zasedání ministrů EU a Africké unie v červenci 2020 v rámci politického dialogu na vysoké úrovni o vědě, technice a inovacích. Podpořeny by měly být čtyři pilíře spolupráce: i) veřejné zdraví, včetně odolnosti a připravenosti na pandemii⁶²; ii) ekologická transformace⁶³; iii) inovace a technika pro vytváření pracovních příležitostí⁶⁴; iv) kapacity pro vědu a vysokoškolské vzdělávání⁶⁵, zejména žen a mládeže.

Program Evropské unie a Africké unie pro inovace by měl mimoto podpořit přeměnu výsledků výzkumu a inovací na produkty a služby s konkrétními dopady, a to prostřednictvím různých opatření, která zlepšují rozvoj podniků a přístup inovátorů k financování.

Součástí prioritní spolupráce s Afrikou je dlouhodobá bilaterální spolupráce s Jižní Afrikou⁶⁶ a souběžně s ní pokračují partnerství EU s ostatními částmi světa, na něž prostřednictvím

⁵⁹ [BlueMed Initiative \(bluemed-initiative.eu\)](https://bluemed-initiative.eu).

⁶⁰ Příležitosti ke spolupráci v oblasti výzkumu s ostatními regiony a zeměmi, které nejsou níže výslovně zmíněny, budou zachovány.

⁶¹ *Na cestě ke komplexní strategii pro Afriku* (JOIN(2020) 4).

⁶² Prostřednictvím Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních a navrhovaného společného podniku v oblasti globálního zdraví.

⁶³ Mimo jiné i prostřednictvím dohod EU–AU o partnerství v oblasti zabezpečení potravin a výživy a udržitelného zemědělství, změny klimatu a udržitelné energetiky a udržitelného rybolovu.

⁶⁴ Například prostřednictvím inovačního partnerství Afriky a Evropy.

⁶⁵ Včetně podpory vědy pro tvorbu politik, podpory otevřené vědy a pilotního programu africké výzkumné iniciativy pro vědeckou excelenci.

⁶⁶ Dohoda o vědeckotechnické spolupráci s Jižní Afrikou.

iniciativ „tým Evropa“ plynou kombinované prostředky EU, členských států a finančních institucí.

Latinská Amerika a Karibik Komise podpoří implementaci strategického plánu EU–CELAC pro vědu, techniku a inovace⁶⁷ se čtyřmi hlavními oblastmi spolupráce: i) globální výzvy, ii) mobilita výzkumných pracovníků, iii) výzkumné infrastruktury a iv) inovace. Mělo by se usilovat taktéž o větší spolupráci s Brazílií, Mexikem, Argentinou, Chile a dalšími partnery EU v regionu v oblastech, jako je ekologická a digitální transformace, zdraví nebo vývoj společných řešení pro udržitelné oživení. Klíčovou úlohu při řízení inovací a výzkumu v tomto regionu bude hrát rozšiřující se spolupráce s Kosmickým programem EU a novými středisky programu Copernicus a systému Galileo v Latinské Americe a Karibiku.

Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) Regionální spolupráce se sdružením ASEAN bude prohloubena prostřednictvím podpory EU věnované na spolupráci v oblasti výzkumu a inovací a mobilitu v rámci sdružení ASEAN na základě dialogu ASEAN–EU o vědě a technice.

EU by měla:

- usilovat o schválení společného plánu EU a Číny o budoucnosti spolupráce v oblasti vědy, techniky a inovací s cílem zajistit rovné podmínky a reciprocitu, který je předpokladem budoucí spolupráce,
- implementovat strategický plán akčního plánu EU–CELAC pro vědu, techniku a inovace (2021–2023) a podpořit dialog ASEAN–EU o vědě a technice.

Komise si stanovila tyto úkoly:

- rozvíjet selektivní a cílené akce mezinárodní spolupráce ve výzvách k podávání návrhů v oblastech společného zájmu v rámci programu Horizont Evropa a využít příležitosti k přidružení k programu Horizont Evropa, tam, kde je to odůvodněné, a v závislosti na konkrétním případě, a současně zajišťovat reciprocitu, vzájemné přínosy a respektování základních hodnot,
- vypracovat pro Afriku plány strategického výzkumu a inovací spojující programování Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa s programem Horizont Evropa a v roce 2021 zahájit komplexní a ambiciózní „Africkou iniciativu“ v rámci prvních pracovních programů programu Horizont Evropa.

⁶⁷https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf.

6. ZÁVĚR

Na podporu cíle silnějšího postavení EU ve světě by EU měla usilovat o uplatňování tohoto globálního přístupu v úzké koordinaci se strategiemi členských států, případně s využitím Fóra EVP pro transformaci. Komise bude sledovat provádění opatření stanovených v tomto sdělení a vyhodnotí jejich přispění k cílům globálního přístupu, přičemž zohlední referenční hodnoty, jako je objem mobilizovaných investic do výzkumu a vývoje v rámci mnohostranné spolupráce, počet společných mezinárodních vědeckých publikací a pokrok ve vzájemné reciprocitě v přístupu k veřejně financovaným programům výzkumu a vývoje. První posouzení dosaženého pokroku se uskuteční na mezinárodní konferenci, která bude uspořádána v roce 2022. Poté bude každé dva roky vypracována zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě, která nahradí zprávy o provádění a plány pro jednotlivé země představené ve sdělení o mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací z roku 2012⁶⁸.

Náš rychle se měnící svět považuje vědu a techniku za hlavní hybné síly a prostředky zahraniční politiky, jsou však také ústředním prvkem geopolitického napětí. To vyžaduje hlubší spolupráci založenou na otevřenosti, rovných podmínkách a respektování základních práv a hodnot a podporu otevřené strategické autonomie EU. Nový globální přístup k výzkumu a inovacím představený v tomto sdělení zvýší celkovou schopnost přinášet řešení společných výzev, jimž lidstvo čelí, a posílí pozitivní vliv EU ve světě.

⁶⁸ COM(2012) 0497 final.